

# TUKEA AIKUISTEN OPPIMISEN VAIKEUKSIIN

Vinkkejä ja työkaluja opetukseen



# OPPIMISVAIKEUDET JA AIKUINEN OPPIJANA

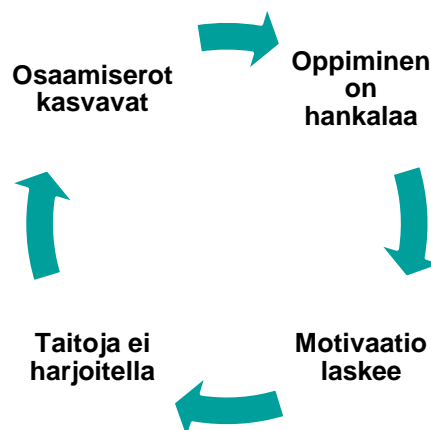
## Oppimisvaikeudet ovat yleisiä

Erilaiset oppimisvaikeudet jatkuvat usein aikuisuuteen. Yleisin oppimisvaikeus on lukivaikeus, joka näkyy aikuisuudessa monesti lukemisen hitautena ja työläytenä. Myös kirjoittaminen voi olla hankalaa. Aikuiset kokevat suuria vaikeuksia etenkin vieraissa kielissä. Myös muistamisessa, keskittymisessä ja matematiikassa voidaan kokea ongelmia.

Osalla aikuisista oppimisvaikeudet ovat jääneet tunnistamattomiksi tai tukimahdollisuudet vähäisiksi. Oppimisvaikeuksien varhaista tunnistamista pidetään hyödyllisenä, koska silloin vaikeuksien vaikutus minäkuvaan on vähäisempi. Osalla aikuisista voi olla paljon kielteisiä muistoja koulusta ja oppimisesta.

## Tukea myös perustaitoihin

Suomessa on miljoona aikuista, joilla ei ole riittäviä lukemisen, kirjoittamisen, laskemisen tai tietotekniikan perustaitoja. Vaikeuksia on useammin matalasti koulutetuilla, työttömällä ja ikääntyneillä. Nuorilla aikuisilla vaikeudet koskettavat etenkin koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jääneitä.



Tämä teemamateriaali antaa vinkkejä ja työkaluja aikuisten oppimisvaikeuksien huomioimiseen opetuksessa ja ohjauksessa. Sisältö on tuotettu osana Kuntoutussäätiön järjestämää **Tukea omaehtoiseen oppimiseen oppimisvaikeuksissa** -koulutuskokonaisuutta (2014–2015). Opetushallituksen rahoittama koulutus oli suunnattu erityisesti vapaalle sivistystyölle.



## Mikä auttaa aikuista?

Aikuisten kohdalla painotus on opiskelujärjestelyissä, opiskelutaitojen ohjauksessa ja teknologian hyödyntämisessä. Sopivan kokoiset tavoitteet, tuki ja kannustus auttavat oppimaan. Mahdollisuus hyödyntää aikaisempia kokemuksia ja omia kiinnostuksenkohteita tukevat oppimista. Myös teknologian hyödyntäminen motivoi, mutta vaatii ohjausta.

Erityisesti lukivaikeuden tunnistamisen apuna voi käyttää esimerkiksi oppimisvaikeuksien tunnistuslistaa tai Niilo Mäki Instituutin lukivaikeuksien seulontamenetelmää. Varsinaisen arvioinnin tekee oppimisvaikeuksiin perehtynyt erityisopettaja, psykologi tai puheterapeutti.

**Pohdittavaksi:**  
Miten oppimisvaikeudet näkyvät opinnoissa? Millaista tukea on tarjolla?

## VINKKEJÄ OPETUKSEEN JA OHJAUKSEEN

- Hyvä ilmapiiri mahdollistaa oppimisen ja sallii virheiden tekemisen.
- Kertaaminen on tutkitusti tehokas oppimistapa. Esitä sama asia usein mutta eri tavalla.
- Anna ohjeet sekä suullisesti että kirjallisesti. Isot tehtävät kannattaa pilkkoa pienemmiksi.
- Oppimisvaikeuksien yhteydessä hyödyllisiä ovat henkilökohtainen palaute, erilaiset opiskelutaitokurssit, teknologian ohjaus ja hyödyntäminen, hitaasti etenevät kielikurssit ja vertaistuki.
- Etsi uusia mahdollisuuksia pienryhmäopetukseen tai henkilökohtaiseen palautteeseen hyödyntämällä tilaratkaisuja tai teknologiaa.
- Keskustele avoimesti opiskeluongelmista ja tarjoa opiskelijoille mahdollisuus kertoa oppimisvaikeuksista ryhmässä tai henkilökohtaisesti. Tee suorat kysymykset oppimisvaikeuksista aina henkilökohtaisesti ja kerro samalla mahdollisista tukimuodoista.



## Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet

Jos kielen oppiminen ei suju odotetusti, voi taustalla olla erilaisia oppimisen vaikeuksia. Varsinaisten oppimisvaikeuksien ohella vaikeuksia voivat tuottaa vähäinen koulunkäynti tai erilaiset traumat. Maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien tunnistaminen on vaativaa ja voi vaatia pitkän seuranta-ajan.

### JOS EPÄILET OPPIMISVAIKEUKSIA, SELVITÄ NÄMÄ

- Onko opiskelija käynyt koulua kotimaassaan? Kuinka usein koulua oli?
- Miten lukeminen ja kirjoittaminen sujuvat äidinkielellä? Onko ollut vaikeuksia oppia lukemaan? Onko ollut vaikeuksia laskemisessa tai muiden vieraiden kielten oppimisessa?
- Kuinka paljon opiskelija on saanut opetusta Suomessa? Onko hänellä motivaatiota opiskella kieltä? Käyttääkö hän kieltä opintojen ulkopuolella? Onnistuuko asioiden hoitaminen suomen kielellä?
- Vastaavatko puhuttu ja kirjoitettu kieli toisiaan?
- Onko opiskelun tukitoimista ja erityispedagogisista ratkaisuista apua?

### VINKKEJÄ OHJAUKSEEN JA OPETUKSEEN

- Oppimisvaikeuksien kohdalla auttaa usein hitaampi etenemistahti, pienryhmä ja myönteinen, korjaava palaute.
  - Opetuksen on hyvä olla monipuolista.
  - Varmista, että tarvittavat osataidot on opittu ennen vaativampien taitojen opettelua.
  - Älä turhaan kuormita työmuistia pitkillä ohjeilla tai monen asian käsittelemisellä yhtä aikaa.
  - Tieto opiskeluvaikeuksista on tarpeen välittää esimerkiksi TE-palveluihin.
  - Osa-aikaista kielenopetusta on hyvä yhdistää sosiaali- ja työllistymis-palveluihin.
-



## Lukuvinkkejä

### Perustietoa oppimisvaikeuksista

**Aikuisten oppimisvaikeudet. Näkökulmia selviytymiseen.** Korkeamäki Johanna. Kuntoutussäätiö 2010. Kirjasta on myös verkkoversio.

**Nuorten ja aikuisten oppimisvaikeudet.** Korkeamäki Johanna ja Nukari Johanna. Kuntoutussäätiö 2010. Oppaasta on myös verkkoversio.

**Lukemalla ja tekemällä. Opettajan opas lukivaikkeudesta ammatillisille oppilaitoksille.** Kairaluoma Leila, Ahonen Timo, Aro Mikko, Kakkuri Irma, Laakso Kirsti, Peltonen Marjukka, Wennström Kaija (toim.) Niilo Mäki Instituutti 2008.

**Minullako oppimisvaikeuksia?** Toimittaneet Riitta Hämäläinen ja Salla Oksanen. Erilaisten oppijoiden liitto 2015.

**ADHD-aikuisen selviytymisopas. Tutkittua tietoa ja käytännön vinkkejä.** Virta Maarit ja Salakari Anita. Tammi 2012.

**Ymmärsinkö oikein? Kielelliset vaikeudet nuoruusiässä.** Toimittaneet Aro Tuija, Siiskonen Timo ja Ahonen Timo. PS-kustannus 2007.

### Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet

**Maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien tunnistaminen.** Arvonen Anu, Katva L. & Nurminen Anne. PS-kustannus 2010.

**Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet.** Toimittaneet Nissilä Leena ja Sarlin Hanna-Mari. Opetushallitus 2009.

**Yhteistä kieltä luomassa. Suomea opetteleva opetusryhmässäni.** Toimittaneet Kuukka Ilona ja Rapatti Katriina. Opetushallitus 2009.

### Verkkosivustoja

Oppimisvaikeus.fi – [www.oppimisvaikeus.fi](http://www.oppimisvaikeus.fi)

Lukihäiriö.fi – [www.lukihairio.fi](http://www.lukihairio.fi)

Erilaisten oppijoiden liitto [www.erilaistenoppijoidenliitto.fi](http://www.erilaistenoppijoidenliitto.fi)

Trauma ja oppiminen [www.traumajaoppiminen.fi](http://www.traumajaoppiminen.fi)



# OMAT MUISTIINPANOT

---

---

---

---

---

---

---

---

## Tutustu myös muihin teemamateriaaleihin

- Tukea aikuisten oppimisen vaikeuksiin
- Vieraiden kielten vaikeudet
- Teknologia oppimisen tukena
- Opetuksen saavutettavuus
- Opinnollinen kuntoutus

Materiaalit voi tulostaa [Oppimisvaikeus.fi](https://oppimisvaikeus.fi)-sivustolta